

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-só emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: 6t hasábas garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasensteint és Voglernek (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasensteint és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Földutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitási sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész naponként.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
hét órára 7 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évkönyvre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“ szerkesztősége.

Pest, május 15.

A pesti pénzügyi helyzet ma 15-én délig nem fordult ugyan rosszabbra, de enyhülés még eddig sehonnan sem érkezett. Az osztr. nemz. bank fiókja déli 12 óráig nem kapott Bécsből semmi nemű közleményt arra nézve, hogy Pest részére nagyobb pénzüsszegek rendelkezésre bocsátatának, sem utasítást az escompte coulansabb kezelésére nézve.

A pesti bankintézetek és a nagyobb czégek ma déli Kochmeister elnöke alatt a börzén ismét értekezletet tartottak, melynek eredménye, hogy a képviselt intézetek vagy egy milliót irtak alá azon czélból, hogy ezen alappal a pénzpiacnak legalább azon időpontig segítségére lehessenek, míg Kerkapoly miniszter nyilatkozata szerint az osztr. nemzeti bank Pest részére nagyobb összegeket folyóvá teend. Az említett egy millió alapon fölül még várnak aláírásokat több oly intézettől, mely az értekezleten nem volt képviselve.

Fizetési képtelenség fordult elő egy néhány, a délután folyamán fog azonban a piac helyzete praegnans alakot nyerni. A külföldről érkezett tudósítások nem fordultak rosszabbra.

Értesítés az erdélyi kath. statusgyűlésről.

II.

Gyula-Fehérvár, máj. 1873.

A viharos éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó beszéd után Jósika Lajos báró ur ő excája a gyűlés nevében köszöntet mondott püspök ő nagyméltóságának, hogy meghallgatván a kerületek folyamodványait, a gyűlést egybehív és megnyitni méltóztatott. Azután pedig bemutatja programját, melyet — ugymond — a kolozsvári egyházközségi és ideigl. kath. bizottsági tagok egyetértéssel a végett készítettek, hogy a jelen tanácskozás menetét könnyítsék. E programban két sarkalatos elv van kérésztől. Az egyik az, hogy a statusgyűlés papi tagjai a világi tagoknak oszupán felelősséget képezzenek; a másik pedig, hogy a népképviselőket úgy alkalmazzuk, hogy a főbb családok és főbb tisztviselők kizárva ne legyenek. — Mindkét elvet indokolván, a programot a gyűlés figyelmébe ajánlja.

Azután pedig méltányolván a miniszterium azon eljárását, hogy miután 1868-ban a statusgyűlés szervezkedése meghiusult, ideigl. kath. bizottságot állított be. Ők, — ugymond — bár az ezen bizottság beállítását törvényen nem alapult, mégis az ügy érdekében tagjai lettek és teendőit végezték. Most azonban, miután a statusgyűlés összejött, hivatalukról lemondanak, hogy helyöket a statusgyűlés által megválasztandó igazgató-tanács foglalja el. A gyűlés Jósikát és az ideigl. kath. bizottság többi tagjait megjelenezték.

Mikó Mihály főkirálybíró figyelemzeti a statusgyűlést, hogy miután Groisz Nándor halálával egyik jegyzői állás megürült, mielőtt tanácskozással bocsátkoznék, válasszon jegyzőt.

Fogarassy Mihály püspök ur ő nagyméltósága meleg szavakkal emlékszik meg Groisz Nándor tevékenységéről s emléket jegyzőkönyvileg megörökíteni kéri. Azután pedig fölhívja a gyűlést,

hogy jegyzőt választani sziveskedjék. A tulnyomó többség Simon Elek kolozsvári ügyvéd nevét kezdte hangoztatni, s ekép őt az egész gyűlés egyhangulag jegyzővé választotta.

Simon Elek örege korára utalt, fiatalabbat óhajtott volna, de mégis a gyűlés sürgetésére kezébe vévén a jegyzői tollat, élénk éljenzés között helyét elfoglalta.

Mikó Mihály ezután nagy hatása és a gyűlés sarkpontját képező beszédet tartott.

Röviden óhajta szólni, mondotta, mert megvan győződve, hogy a jelen gyűlés tanácskozásának súlyt és tekintélyt nem a sok szó, hanem a nagy egyetértés kölcsönöz, ha mégis előadása hosszabb lenne, mint óhajta, kéri azt az ügy fontosságának s az iránti érdekeltségének tulajdonítani.

Megvallja, nehéz dolog ellennézetet előadni oly indítványozó beszéd után mint B. Jósika, kinek valamint ékesszólása, úgy egyszerűsége iránt is tisztelettel viseltetik, még nehezebb akkor szólni, midőn az előleges értekezlet után csaknem bizonyossággal előre lehet látni, hogy az előadandó vélemény minoritásban marad, — azt sem hagyhatja figyelmen kívül, hogy ha van széles Magyarországon tárgy, melyet kényesnek lehet mondani, úgy a katholica autonomia kérdése az.

Szóló tudja, hogy azok, kik a közelebbi időben az autonomia ügyében szót emeltek, nem kerülhették ki, hogy felszólalásuk félreértessék, ez azonban meggyőződésén alapuló véleményének előadásában legkevésbé sem gátolja, — csak egy félreértés hatna fájdalmasan rá, ha azt hinné valaki, hogy az erdélyi megye autonómia törvényes létezését tagadja, vagy az összes magyar katholikus egyház önkormányzatát az erdélyi megyére is kötelezőleg nem óhajta s azt elősegíteni és siettetni nem törekszik.

Ugyanazért szükségesnek látja mielőtt véleményét mondana, két nyilatkozatot előre bocsátani: az egyik az, hogy szót az erdélyi püspök megyének törvényeken alapuló autonómiajához vallásos buzgalommal és szilárd elhatározottsággal ragaszkodik; a másik az, hogy ezen autonómia az összes magyarországi katholikusok kiterjesztését, illetőleg az autonómia az egész magyar katholikus egyházban Erdélyt is oda értve minél előbbi létrehozatalát szíve mélyéből óhajta.

És most, így folytatja szóló: előadom véleményemet, mindenek előtt csatlakozom B. Jósika azon nézetéhez, mely szerint összehívásáért püspök ő excellenciájának elismerést szavazott, ha más eredménye nem lenne is mint azon egy, hogy az erdélyi püspök megyei katholikus statusnak 1868-ki gyűlésen pártokra osztott tagjai ismét egy zászló alatt egyesülnek, s a kath. autonomia szükségessége iránt a gyűlésben egy szív és egy lélek uralkodik, már ez eredmény által is amaz elismerés eléggé indokoltnak találhatók.

Azon kérdés elhatározásában, hogy a jelen gyűlés, mely a mint elnökünk ő nagyméltósága is hangsúlyozta, az 1868-ki gyűlésnek folytatása, mit tekintsen tanácskozása tárgyának? mire és mennyire terjedjen ki? vélekedésem szerint két fő czélra kell előtűnni lebegni. Először annak, hogy jelen tanácskozásunkkal jelét adjuk egy a főméltóságu magyar kormány, mint a Királyhágn tül kath. testvéreink előtt annak, hogy az erdélyi egyházmegye törvényen alapuló autonómikus jogairól lemondani nem kíván mind addig, míg a kath. autonomia a magyar összes kath. státust illetőleg életbe nem lépik. 2-or, hogy ez által a magyar kath. autonomia kötelekeiből magát kivonni legkevésbé sincs szándéka, s mihielyt az életbe lépik, azt minden pontjaiban magára nézve is kötelező erővel bírónak tekint, az elsővel tartozunk multunknak s felelősök vagyunk érette a jövődőség előtt, — a 2-kal tartozunk a politikai és vallási uniónak s a pesti congressusnak.

En a jelen gyűlés tanácskozásai és határozatai által sem a kormánynak az összes Magyarország autonómiaja eszközésében akadályokat utjába gördíteni nem akarok, sem arra okot adni nem óhajtok, hogy az erdélyi megyei kath. status separátikus tendenciákkal vádoltassék.

Ezek azon nézetek, melyekből kiindulva a kolozsvári szervezkedési új tervet a tanácskozás alapjául kitűzteni nem óhajtom.

Tudjuk ugyanis, hogy miután az 1868-ki status gyűlés eredménytelenül az igazgató tanács

megválasztása nélkül szétoszlott, s azon gyűlés többsége által egy kisebbség véleménye által elítélt szerkezet felterjesztetett, — 1870-ben az erdélyi püspökmege is a pesti congressusba meghivatott, s azon congressus tanácskozásában mint annak törvényes tagja részt vett.

E gyűlésből hasonlólag egy többségi határozat s egy kisebbségi eltérő vélemény lett felterjesztve.

Ezen különböző tervezetekre maig még semmi válasz nem adatott, — igaz ugyan, hogy az 1868-ik k.-fehérvári statusgyűlés terve az erdélyi püspök-megyének Pesten lett megjelenése által érvényen kívülvő vála — s ugyhiszem efelett szíve a gyűlés egy tagjának sem fog fájdalmat érezni, — de ott van azon tervezet, melyet a pesti congressus felterjesztett, s mely az erdélyi püspök-megye közbejöttével készült. — Miként lehetne már most ezek után a jelen gyűlésnek egy új és mindenesetre megerősítés alá terjesztendő szerkezetet ismét külön, az erdélyi püspök-megyei catholicusok számára készíteni.

Van ugyan e teremben — amint az előleges értekezleten észlelhető volt olyan nézet, melynek fogva ezen most alkotandó tervezetnek megerősítés alá felterjesztése kikerülhető volna. En ezen nézetet tisz. gyűlés magamév nem tehetem, mert, ha nem lehetett az 1868 k.-fehérvári új szervezettel megerősítés nélkül életbe léptetni, nem látom át, miként lehetne a mostani?

Ha pedig az ujonnan alkotandó szervezet felterjesztetik, nézetem szerint annak más sorsa nem lehet, mint az eddigieknek. — Vagy oly helyzetben van a kormány, hogy autonómia szerkezet megerősítését eszközölheti, s ekkor megerősíti a pestit — s feleslegessé válik a jelen szervezet, vagy nincs olyan helyzetben ezuttal, s akkor a jelen szervezet is a többiek sorsából osztozik s félretétetik, — s ez esetben az igazgató tanács választása is — mely ránk nézve életig szükségé válik, bizonytalan időre elhalasztatik.

En egyáltalában nem tudom sem helyesnek, sem következetesnek tartani azt, hogy miután már Magyarország összes catholikusainak pesti congressusában megjelentünk, — most Károlyfehérvárt ismét különleges szervezet készítésbe bocsátkozunk, — míg másfelől az igazgató tanács megválasztását nem csak szükségesnek, de halaszthatatlannak tartom, mert 1-ször a kath. comissió, mely az erdélyi püspök megye cath. status vagyonát kezelte, a kormányzék megszüntetével megszűnt, — az pedig melyet a kormány állított ezen javak kezelésének élére, lemondott, — s így javaink kezelése megakadt, mert 2-szor az igazgató tanács megválasztására s a javak kezelésére ő felsége által még 1866-ban utasítva lettünk, ugyanezért erre ma külön engedélyt kérünk már nem szükség.

Vannak kik azt hiszik, hogy a pesti congressus szervezete megerősítés alá nem kerülve, ha most új szervezetet nem készítünk, mi is, kiknek autonómia törvényekkel van biztosítva annak gyakorlásától végkép elesünk.

En nem ismerem a kormány ez iránti nézetét s pozitívással e tekintetben semmit sem mondhatok, de a magy. kir. felelős kormány iránt csakugyan viseltettem annyi bizalommal, miszerint higgyem, hogy az ország nagyszámú catholikusainak annyiszor nyilvánított hő ohajtását ignorálni nem fogja.

Egyébiránt nyilvánítottam már, hogy ezen esetre, ha a pesti congressus ohajtásával szembe a magyarországi cath. status önkormányzata életbe nem léphetnék, óhajtom, hogy az erdélyi megye törvényeken alapuló autonómiaját gyakorolhassa, nekünk erre biztos alapunk van, melyet egyedül csak a közös magyar cath. autonómia adhatunk fel.

Az erdélyi püspökmegei catholikusok 1866-ban kérelmeztek a statusgyűlés megtarthatása s a javak kezelése iránti életbe léptetése iránt.

Ezen kérelemre a válasz a cultusministernek 1867 sept. 12-ről kiadott leiratában foglaltatik. E leiratban világos szavakkal van kifejezve az, hogy ő felsége az erdélyi püspök megye közgyűlésének az 1866-ki alaponi megtarthatását s ezen gyűlésen a cathol. comissió helyébe lépendő igazgató tanács megválasztását legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott.

A 66-ki jogalap tehát már a fejedelem által is elvan ismerve, és ezen alapon gyűlt össze az 1868-ki statusgyűlés, ezen áll a jelenlegi gyűlés.

En tehát úgy vélekedem, hogy a jelenlegi gyűlésnek ezen alapon évenként gyűléseit megtartani, jelenleg pedig az igazgató-választmányt megválasztani, azt utasítással ellátni, s a javak kezelésével megbízni immár senki által kétségbe nem vonható jog, sőt oly kötelessége, melyre maga ő felsége utasította.

Igy fogván fel a jelen gyűlés teendőit, van szerencsém elfogadás végett a következő határozati javaslatot előterjeszteni:

Minckutána az összes magyarországi catholikus statusnak Pesten 1871-ben tartott congressus által kidolgozott önkormányzati szervezet életbeléptetése, a magyarországi összes catholikus hívek ehhez kapcsolott reményeinek és legméltóbb várakozásának meghiusulásával mai napig elhalasztott, és minckutána az erdélyi püspökmegei kath. status ez elhalasztásnak ugy törvényes önkormányzására, mint vagyona kezelésére kártékonyul ható sajnos következményeit már is érezni kénytelenítve van, mai napon, az 1868-beli gyűlést folytatólag tartott közgyűlésében azon határozathozatalra érezté magát felhíva, miszerint kéressék meg a főméltóságu m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur, hogy az ország összes catholikusai várakozásának megfelelőleg a kath. önkormányzat életbeléptetését minél előbb eszközölni méltóztatassék; egyszersmind határozatilag ki nyilatkoztatja, hogy a midőn az érdekelt önkormányzat életbe fog lépni, annak szervezete pontjaihoz mint a magyarországi összes status kiegészítő része híven ragaszkodni, egy a királyhágn-tuli catholikus testvérekkel kapocs, mint az országos unióból kifolyó kötelemnek fogja ismerni, addig azonban, és azon esetre, ha az érdekelt önkormányzat életbeléptetésének bármily körülmény-nél fogva elmaradni, vagy tovább is elhalasztatni kellene, maga részéről az erdélyi püspökmegei kath. status törvényében alapuló s százados gyakorlat által is biztosított önkormányzati jogáról le nem mond, sőt ahoz szilárdul ragaszkodik.

Ezen nyilatkozat előrebocsátása mellett az erdélyi püspök megyei catholikus status közgyűlését annak esetleg újabb szervezése is, a főméltóságu m. kir. cultusministernek 1867. sept. 12-kén 896. szám alatti leirata értelmében, ő felsége által is elismert 1866. jogalapon évenként meg fogja tartani; jelenleg pedig az épen most említett leiratban világos szavakkal foglalt legmagasabb utasítás értelmében az igazgató tanácsot megválasztja, s azt, az erdélyi püspökmegei catholikus statusnak, a már megszüntetett k. főkörmányszék kath. tagjaiból álló kath. comissio által gondozott javai kezelésével megbizza.

Az erdélyi püspökmegei kath. status azon meggyőződés által vezéreltetik, hogy a midőn az erdélyi püspökmegeinek törvény által biztosított eme létező jogait maga kebelében ekép gyakorolja, annak az összes magyarországi catholikusokkal közössé tételét, illetőleg a magyarországi kath. autonomia életbeléptetését nemcsak nem gátolja, sőt azt épen hathatósan elősegíti.

Fogarassy Mihály püspök ur ő excája Mikó beszéde után nagy örömmel fölemelvén szavát, melegen ajánlotta, hogy a gyűlés fogadja el Mikó indítványát, mely az ő meggyőződésének is kifejezést ad. Ettől a legkedvezőbb eredményt várja, ez Isten segélyével autonómiaikat valóstítja, ez Magyarországra is jól fog hatni, ez tanusítja, hogy havasaink hidege között sem hült ki még az egyházért melegen érző kebel, ez által Erdély valamint sok más dologban volt, ugy az autonomia valóstításában is az anyahonnan példányképe lesz, ez oly törvényes alapon jár, melyet megigatni nem lehet, ezen járva, megígéri, hogy az erdélyi kath. statusgyűlést minden évben egybehívja. Ő excája beszédét a gyűlés nagy tetszéssel fogadván, tulnyomó többséggel kiáltotta: Elfogadjuk, elfogadjuk!

Mikó Mihály. Noha ő exja biztosiása a gyűlések megtartása iránt előterjesztett véleményemnek nem kis erőt kölcsönöz, mind a mellett ismételve ki nyilatkoztatom, hogy én, a midőn javaslatomat a t. gyűlés bírálata alá bocsátom, ahoz makacsul ragaszkodni épen nem kívánok, mert a tárgy lényege s meglehet, hogy felfogásom téves s csak egy van, miről a gyűlést biztosíthatom, s ez

egy abból áll, hogy előadott véleményem, lelkiismeretes meggyőződéseim kifolyása, — ugyan azért a többségnek magamat készséggel alárendelem, a nélkül, hogy a tárgy érdeméhez többször szólnék, s ha indítványom elvetetik, a többség bölcsesége iránti bizalmamban teljes megnyugvást fogok találni.

Br. Apór. Nehéznek találok a felszözlamlást, midőn nem osztom egészen az előttem szóló m. urnak oly nagy helyesléssel találkozó indítványát és az ellen kell nyilatkoznom. Ő mlta mőljén tisztelt elnökünk ezen gyűlésünket megnyitó lelket emelő beszédében kijelölte, hogy az erdélyi püspöki megye autonóm gyűlésének ez idő szerént 3 teendője van t. i. 1, az önkormányzat módozatjának megállítása. 2, ezen alapon az igazgatóválasztmány megválasztása és utasítással ellátása, hogy az ő felsége által 1867-dik évi augusztus 19-kén kelt legfelsőbb elhatározásával megszüntetett ugynevezett catholica comisió kezéből a status vagyont átvehesse és azt a statusgyűlés felügyelete alatt tovább kezelhesse és 3, a püspökmegyei katolikuskok sérelmei orvoslása iránt javaslatokat hozunk.

En ezen kijelölt tanácskozási rendet helyesnek találok és mindenek felett az önkormányzat módozatának megállítása iránt óhajtok megállapodásra jutni, erre a célra legalkalmasabbnak találok azon munkálatot, mely br. Jósika Lajos ur ő n. méltósága által a nagy gyűlésnek beterjesztetett és melyet én tanácskozásunk tárgyává kívánom tétetni. Ennek folytatán egyetértek az előttem szóló mltság ur határozati javaslatának első részével, melyben kifejeztetik az, hogy mi mindaddig, míg a magyarországi katolikusok autonómiája létre nem jön, püspökmegyei régi törvényeken alapuló és ő felsége magas kormánya által is megismert önkormányzati jogunkról lemondani nem akarunk, de ez által a magyarországi célba vett autonómiáját a katolikusoknak akadályozni vagy attól különválni akaró szándékot táplálni nem akarunk. De ennél tovább a jegyzőkönyvi határozathozatalba nem óhajtok menni, mert nem osztom azon aggodalmakat, melyeket az indítványozó ur felhozott különösen a részben, hogy ellenkezésbe jönnének azon tagjai a status gyűlésnek, kik a pesti autonómiai gyűlésen megjelentek, ha most egy újabb szervezet megvitatásába eszszakdnének. Nem osztom azon nézetét sem, hogy következésségsbe esne status gyűlésünk, ha egy újabb szervezet megállapításába eszszakdne akkor, midőn a 1868-ban megvitatott szervezetre nézve felsőbb elhatározás még létre nem jött. 1868-ban közmegegyezés nem jött létre az egyházi és világi tagok között, sok tekintetekben egymással ellenkezésben lévő nézetek merültek fel, hogy az illetén képen létre jött szervezetet a m. kormány ő felségének megerősítés végett vonatkozó felterjeszteni ezt igen természetesen találok és megvagyok győződve, hogy a magyarországi autonómia létrehozatala is legfőbb akadályait épen abban találja, mert köz megegyezés az ottani szervező gyűlésben sem tudott létre jönni épen ugy mint itt 1868. Jelenleg a közegyetértés létrehozására, melyre én részemről a legnagyobb sulyt fektetek, a szervezet minden ágaira nézve valószínű és az önkormányzatnak természetébe fekszik, hogy szervezetén annyiszor változathat, a mennyiszor a változtatásnak szükségességéről meggyőződök. Ezeknél fogva én azon indítványt teszem, fogadjuk el a br. Jósika L. ő nmlta által beterjesztett

munkálatot tanácskozásunk tárgyává, hogy önkormányzatunk módozatát megalapíthassuk és hogy e részben biztosabban járassunk el, küldjünk ki egy bizottmányt, mely a holnapi napra ezen munkálatt felett véleményes és indokolt jelentést és ajánlatot tegyen.

Simon Elek. Ajánlja a kolozsvári szervezetet, miután az 1866-iki alapot hiányosnak tartja. Mikó indítványának még stylusát is elfogadja, azonban ahhoz még a következő indítvány odacsatolását kéri:

Tekintve, hogy az erdélyi r. kath. püspöki megyének önkormányzati joga országos sarkalatu törvények által van biztosítva, s ezen jogát nemcsak la Magyarhonnali teljes egyesülésről szóló 1868-iki 43. törvényozik. hanem ő cs. és apostoli kir. felségének az 1867-ik évi aug. 19-én kelt legfelsőbb elhatározása is elismeri, s tekintve, hogy az 1866-ik évi január 10-én Kolozsvárt tartott országos rom. kath. status-gyűlés határozata első pontjában meghatározta, hogy status-gyűlés minden évben tartassék, s azt az erdélyi rom. kath. megyés püspök egybehívni tartozzék, tekintve, hogy az 1868-ki status-gyűlés határozatai 3-ik pontja alatt a status-gyűlés tagjait megállítja ugyan, de azon egybealkotás a fejlődő viszonyokhoz s azon elfogadott elvhez idomítandó, hogy az egyházmegyei gyűlés világi tagjainak száma mindenkör két annyi legyen, mint a papi tagok száma, s tekintve végre, hogy a status-gyűlés egybehívatásának és az ügyek tárgyalásának rendje az 1866-ki status-gyűlés által meg nem állítottat, hanem egy későbbi gyűlésnek tartottat fenn, annak megállítója az indítványt azzal indítványozza megpóltatni:

Mondja ki a status, az erdélyi püspök megyei közgyűlés az erdélyi megyés püspök által minden évben egybehívassék.

Továbbá küldjön ki a közgyűlés a maga kebeléből egy öt tagu bizottságot, mely a holnapi napra javaslatot dolgozzon és terjesszen a közgyűlés elé nem csak azon munkálatokról, melyek szerint a most megválasztandó igazgató tanács által az ügyek kezelése s a status ügyeinek vezetése intézendő lesz — hanem egyuttal ezen bizottság terjesszen be egy javaslatot arról is, hogy ezután a status-gyűlés képviselője a választó kerületek megalakításával és tekintettel az egyházi és világi rend számára arányára, miként hivassék egybe s a közgyűlés a maga teendőit minő ügyrenddel végezze.

Apór Károly báró. A szervezkedésben a magyarországi autonómia számára is kedvező precedenst látva föllálitva.

Gál János: Nehéz dolognak tartja ellenkozni a kolozsvári programmal, miután tekintélyek pártolják. Mai napság az iskolás gyermekek is szervezkedést követelnek; de a praxis a földolog. A régi erdélyi püspökök, kiknek képeit e teremben látja, nem sokat szervezkedtek s mégis nagy dolgokat műveltek. Mert az erő nem a holt betűben, hanem a lelkes közreműködésben van. Ezen program már a nyolczadik autonómiai program, a jóból igen sok. Azt mondják, az 1866-ki összeállításnak sok hiánya van. Elismeri Azonban van egy előnye, melylyel még egy sem bír, és ez abban áll, hogy ő Felsége is elismerte, míg a többi szervezkedési planumok a miniszterium poros actai

szik a szűrünket, s nekünk nem marad egyéb hátra vigasztalásul, hogy... majd... majd.....

Szépen megköszönjük ezt a sovány vigasztalást, s a káröröm bizonyos érzetével nézünk Bécs felé abban a hiszemben, hogy a crisis, mely oly sok embernek tapintott a feje lágyára, talán most segíteni fog rajtunk homeopaticze, mely gyógmódnak hatása a mint látszik, kezd operálni a még pénzügyek terén is.

Mit nem adna ennek feltalálója, ha megtudná, hogy hasonzenvi kurája nem csak a beteg testek, hanem a beteg zsebek meggyógyítására is üdvös befolyással van; azonnal felemelné a gyógyítási költségeket.

Szó a mi szó, de baj, ha az embernek nincs pénze, azonnal kész a forradalomra, pedig csak rongos papirdarabokért küzd, mit sem meg nem ihat, se meg nem ehet, se fel nem vehet. — Gondoljunk csak azon jelenetekre, melyek a bécsi bürzén lefolytak, mnggyőződhetünk, hogy az ember nem csak eszmékért képes hevülni, és küzdeni, nemcsak a magasabb eredményekért dörögi el a „Vitam et sanguinem“-et egész enthusiaszmussal, hanem sokkal értékteleőbb dolgok is képesek kihozni hidegvérűségéből.

Szerettem volna végig nézni valamely biztos helyről, (hol nem félhetett az ember egy-egy oldalgombolótól) a Mammon e templomában lefolyt istenitisztetletet. — Képzelem, miként gunyolták ki a próféták a testvériség nagy elvét, ökölharcra kelvén egymás ellen; miként feledkeztek meg e Krisztusi mondásról: „tégy jót még ellenségeiddel is.“

Ez igaz, szép elv, csak az a kár, hogy nem a bőrze épület tápnövénydekeit oktatják arra, kik képesek a „horrendum dictu“-t, „factira“-változtatni minden lelkiismeret furdalás nélkül még oly emberekkel szemben is, mint Rotschild és Schey bárók, kik tudvalevőleg oktatói a fiatal sarjadéknak.

között hevernek. Azt mondják, az 1866-ki rendszerben a papság tulnyomó. — Mi ezen rendszer alapján jöttünk össze s ime csak 44 pap volt meghiva, míg a meghívott világiak száma 124-et tesz. Hol itt a papok praeponderantiaja? Ha e gyűlés mint kezelő gyűlés nem működhetik, hogyan vélik, hogy mint constituláló gyűlés működhessék? Azonkívül a logica consequentiae sem engedi meg, hogy ugyanazon gyűlés szervezetet is állítson össze és bizottságot is küldjön ki. Nem óhajt tehát szervezkedést.

Bocskor Mihály ügyvéd pártolja Jósika indítványát.

Fogarasy Mihály püspök ur ő exciája szóról szóra elfogadná ugyan a kolozsvári szervezetet, mert beismeri, hogy abban több rendszer van, mint az 1866-ikiban; azonban mivel az még nincsen megerősítve, veszélyesnek látja eltérni az 1866-ki alaptól. Ez alap a papi elemnek nem ad tulnyomó befolyást. A papok csak határozott számmal hihatók meg, míg a világiak számát növelni lehet. Maradjunk tehát addig is, míg Magyarország szervezkedik, az 1866-ki alapon, hogy autonómiánk, melyet törvények védenek, valósuljon.

Keserő Mózes cz. püspök az 1866-diki alapot pártolja azon hozzáadással, hogy a meghívandó világi tagok száma mindig kétannyi legyen, mint a papoké. A kiküldendő bizottságnak pedig adják utasításul a kolozsvári tervezet 41. és köv. §§-ait.

Veszely Károly cz. prépost Mikó Mihály és Simon Elek indítványának egyeztetésére egy bizottság kiküldését indítványozza.

Fritsch Albert inconsequenttiát lát azon állításban, hogy nem lehet szervezkednünk; mert ha 1868-ban lehetett, miért ne lehetne most? Azonkívül hiszi, hogy a felelős kormány új szervezkedésünkkel nem utasít el minket; mert minket ő Felsége a magas clerus, a közvélemény egyenlően pártolnak.

Publik Gergely. Nem kell szervezet, hanem püspök ur ő excellja válasszon egy igazgatótanácsot.

Pócsa József pártolja Simon Eleket. Jósika Lajos b. ő exoja megújítja a kolozsvári szervezet pártolását.

A gyűlés hat tagu bizottság kiküldését elhatározza, hogy a két indítványt, ha lehet, kiegyeztesék. E bizottság tagjai lesznek: Mikó Mihály, Simon Elek, Eszterházy Kálmán gróf, Ugron Lázár, Keserő Mózes és Veszely Károly.

Fogarasi Mihály püspök ur ő exoja indítványára egy más bizottság is kiküldetik a kérelmek megvizsgálására. Ennek tagjai: Bély Gergely főkirálybíró, Tolnay Gábor, Puskás Ferencz, Fritsch Albert, Lónhart Ferencz és Kólosi Antal.

És ezzel a gyűlés délután 2 óra tájt bezáródott.

Legújabb táviratok.

Temesvár, május 15. A dél-magyarországi történelmi és régészeti társulat nagygyűlését 10 órakor Ormós elnöklete alatt Temes, Torontál, Kras-

Bármily tiszteletre méltó e tanító és tanítvány közötti viszony, még sem oly szent, hogy fel ne bomoljék, mihelyt kenyértörésre kerül a dolog. — Tiszteljük a preceptort, de leginkább szeretjük önmagunkat, — gondolják, s azonnal készek a kiexpediálásra, nem gondolva a láb, fő meg egyéb végtagok törésére, melylyel az ilyen gyöngéd műtétek rendesen össze vannak kötve.

Különb az egész dolog nagyon egyszerű, ezért bizony nem volt miért hajba kapni; hányszor történik meg rajtunk provincialis halandókon, hogy plusra fekszünk, s minusra kelünk, többletől ábrándozunk, s deficitel álmodunk; bárcsak álom maradna, de az a fátális dolog, hogy ébren lételünkben is velünk van kísérteties alakja e csoda-szörnynek, mely rémitő fogvicsorgatásokkal kísér éjjel nappal.

Hányszor nem szenvednek hajótörést legszebb reményeink, legforróbb vágyaink a pénztelenség feneketlen örvénye között. — Sokszor kirugva lábaink alól a földet, a csillagok között képzeljük magunkat, mint valami étherszerű lények, míg a haskorogás fel nem ébreszt a boldog illusióból; hányszor gondoljuk, hogy miénk az egész világ, pedig egyetlen hitelezőnk is rendelkezik magos személyünkkel. Gyakran kilenczvenkilencz oka van, ha valamely vállalatott nem tudunk végrehajtani, melyek közül a legelső az, hogy nincs pénz, kiszáradt a cassa. Ezek ugyan csekélységek, de ép ezért fordulnak gyakran elő az életben.

Természetesen az ily apró nyomorúságokról mit se tudnak azok a hatalmas pénzkirályok, kiknek nem is bukás, ha nem százezerek állanak a koczkán, de elég az, ha nekünk nagyon érzékeny oldalt érint a piczula-hiány is. — Igaz ugyan, hogy mi nem egyszerű számféjtések által teremjük elé a milliókat, hanem verejtékes fáradság útján jutunk ama mesés szám nagyon is alacsony há-

só megyék és Határőrvidék képviselője, valamint a helybeli értelmiség nagy részvételével megtartotta. Az ünnepélyesség emelésére fényes műkedvelői színházi előadás, utánna táncestély tartatott.

Bécs, május 15. A montenegrói fejedelem, gr. Andrássy közbevetése folytán megengedte, hogy az Ausztria-Magyarországban levő montenegrói emigránsok büntetlenül térhessenek hazájukba.

Páris, május 15. Az „Agence Havas“ azt állítja, hogy Goulard és Jules Simon miniszterek beadtak lemondásukat, Thiers azonban vonakodott azt elfogadni a nemzetgyűlés ismétli összeülése előtt.

Perpignan, máj. 15. Barcelonából jelentik e hó 14-ről: Saballs tegnap este 800 emberrel a Barcelonától 20 kilométernyire fekvő Mataróba bevonult. A meglepett lakosság gyenge ellenállást fejtett ki. A városra haladéktalanul fizetendő 10,000 duros sarcz vetetett ki. A vámpénztárban találtatott pénz lefoglaltatott. Egy a cadixi ezred két századából, 250 lovasból és 300 önkéntesből álló hadsapat ment el a helyszínére.

Konstantinápoly, máj. 14. A Suez-csatorna ügyében itt ülésező bizottmány tegnap tartott 4-ik ülésében feladatát bevégezttnek nyilvánítá, miután következő határozatot fogadott el: Bebizonyulván, hogy a suez-csatornai árszabályzat ellen panaszszal senki fel nem lépett, ennél fogva az ottomán kormány részére, melylyel a társulat rendszeres viszonyban áll, nem létezik ok, a miért az engedélyokmány 17-ik cikkének magyarázatába bocsátkozzék. Lesseps Egyiptomba készül, honnan Franciaországba megy, hogy a suez-csatornai társulat közelebbi közgyűlésén jelen legyen.

A japániaiak a bécsi nemzetközi kiállításon.

A japanok eddig legérdekesebb alakjai a kiállításon munkálkodók seregének.

Naponként több ezer ember van elfoglalva az itt folyamatosan levő munkálatokkal, de egy helyet sem áll körül annyi kíváncsi, mint azon nem nagy területű területet, melyen a japánok útek felnyájukat. Hogy mily féltékenyek, s mennyire nem szeretik, ha alkalmatlankodnak nekik, mikor dolgoznak, leginkább mutatja az: hogy háromszoros kerítéssel vették körül magukat. A külső kerítés deszkából van, melyen nagy betűk hirdetik, hogy a bemenet tilva van; a második kerítést, mely állandó leendő, most építik a legszebb cédrusfából, melyet magukkal hoztak el távol hazájukból, a harmadik egy élő kerítés, mely különböző fenyő eszékéből van úgyesen s változtatosan összeállítva.

A bemenetnél ő áll, kinek szigoruan meg van hagyva, hogy senkit be ne bocsásson. Magamat is, dacára hirlapírói jegyemnek, nem egyszer utasítottak el a menybéliék, míg megsokálva ez udvariasságot, gondolkodni kezdék azon utak és módokról, melyek által sikerülne megtörni e kemény szívű japániai konokságát.

Elhatározám minden japánit megszállítani, mivel az iparpatotában találkozni fogok. Másfél nap eredménytelenül folyt le, mert e menyéilakók néme-

inkább jajveszékkelhetnének a nem egyszer beálló bankroteok miatt. — S mégis mit tapasztalunk? Bizony „a szegény embert még az ág is huzza.“

Meg sem látják, észre sem veszik, ha mindjárt nyakon fojja is a crisis; eviczkéljen ki belőle saját erején, ha akar, jobban mondva, ha tud, (mert van-e ember, ki ne akarna); mennyivel szerencsésebbek a croesusok; a napi lapok jermiási könnyeket hullatnak szerencsétlen sorsuk felett, fűt, fűt megmozgatnak feltámasztásukra, csak egy egy meri kimondani a „Requiescat!“ trágicus esések felett; a kormány-férfiak egész lelkiismeretességét csinálnak a dologból, futnak i.e, futnak tova, nagyobb erélylyel, mint tenügyökben; képesek 3 éjszakán keresztül nem aludni, ugyan anynyi nap nem enni, nem inni, s még le se ülni, csak hogy segítsenek „szegényeken“. Most tárgyalnak, majd kihallgatnak, most örvendnek a sikernek, majd szorongó kebellet várják a fejleményeket most gyalog, majd kocsiu. később plane távirdán mennék; szóval: kiveszik magukat a rendes commotióból, hogy a hegyre földet hordjanak.

Ha végig sétálsz most Bécs utcáin, s valamelyik állam-épület ablakából halvány mécs pislog feléd késő éjszakán, bizonyos lehetsz, hogy bankbiztosok és miniszterek tanácskoznak együtt, megoldandók azon problémát, miként lehet semmiből pénzt, gondolatból gazdaságot, nézetekből tőkét terem'eni.

Ha kérded, miért ez önzellen fáradság, ez ernyedetlen szorgalom, mindjárt kész a felelet: „a tetőt kel reperálni, ha a fundamentumot megakadjuk meuteni“. Hiába szeded össze csekély tudományodat ily válaszra: „Hisz fundamentum nélkül nincs tető“, mert ezzel egy végnélküli circulus vitiosusba jutottál, melyből szabadulni kellene; de hogy?

Igy ni — — — — —

Hunfy.

TÁRCA.

Vasárnapi csevegések.

- Vajon mi az oka, hogy nincsen pénzem?
- Ugyan, hogy olyan rövid látó? Nem más mint a bécsi pénz crisis.
- Tán csak nem ér le ide hozzánk az a calamitás?
- Nem érzed a zsebedről?
- Elégge érzem biz én Hát ha megszűnik, nálam is vége lesz-e a szűk esztendőknék.
- Minden esetre. Logikai bizonyosság.
- No akkor gratulálok a magyar kormánynak, hogy beleegyezett a bank-acta módosításába, talán nekem is jut egy árva ötös abból, a 100 millióból. Ha érzem a minust, hadd élvezzem a pluszt is.

Ilyen forma párbeszédet hallottam a napokban, s kezdettem magam is komylan gondolkozni e théma felől, tehetvén ezt annál inkább, mert magam is sokszor vagyok tanuja ily tűnékenyszerű jeleneteknek, ily financialis átszellemüléseknek az 1-sek, 5-sők részéről, mert a tizesek, s ezek nagybátyjai csak csalfa álmak, tűnékeny képzetekként jelennek meg ugy néha-néha a messzi a láthatáron. — Ők egészen más birodalomban honolnak; azt mondják, csak itt van az igazi élet; nem tudom, még nem próbáltam.

Az igaz, sokszor megkísértűk áttörni ez ismeretlen birodalom szeretetreméltó lakósaival; megkészsítűk az előre kiszámított tervet egész hadvezéri talentummal, s győzelemittáson közelgünk a magas fa-lak felé, de mindezt nem sokat használ, nem bo-csátnak be, azt mondják, még várhatunk, most idősebb vendégek szorították át a bájos alakokat. — Így aztán szépen mindig kite-

ül semmit, az általam megszólítottak pedig angolul is csak néhány szót tudtak.

Végre a körösarnok főbemenetele előtt megpillanték három finoman öltözött japánit; no, gondolám ezek gentlemenek lesznek. Azok is voltak, még pedig kitűnő gentlemenek. Mind tudtak angolul s a közöttük levő legmagasabb németül is igen szépen és helyesen beszélt. Gyanum támadts „Have I the honor to Mr. Camatz“ s midőn szavaimra egy amerikaiason nyújtott „yes“ felelt, tudtam, hogy a japáni követtség titkára előtt álltam.

Camatz ur egy telivér japan, nem pedig — mint tévedésből egynehány lap közlé — német. Hiszen csak arczára kell tekintenünk, hogy tudjuk, hogy a menyéi birodalom boldog lakójával van dolgunk. Igen művelt, udvarias ember; három évet töltött Amerikában, egyet Angliában és ismét hárommat Németországon, különösen a heidelbergi egyetemen. Meg is látszik rajta az európai műveltség hatása; modora, mozgása nem oly négyzetes mint többi földjéi.

Midőn panaszkodtam azon tulszigor ellen, melylyel a japáni épület-csoportozatot őrzik, udvariason kivett tárczájából egy névjegyet. E jegyen következő szavak állottak: „T. Comatz Secretär der K. Japanes, ausserordentl. Botschaft.“ E jegyvel — mondá — minden hozzánk tartozó osztályba bemehet. Megvolt a hatalom, s ezt megköszönve, rögtön indultam kíváncsiságom e régi czélja felé.

A kiállítási őr kihívá a munkálatokat vezető építész, a kártya segélyével végre megnyitá a lécz ajtó és én a megyei birodalomban voltam.

Gyógyfürő és felette érdekes kis telep ez. Összesen négy épület áll benne, melyeket a nyugati oldalról egy japáni izlésben készült kert előz meg. E kertben csörgedező forrás, a kis patak, sziklák virágágyak és cserje csoportozatok, mind a leghibebb japáni izlésben készültek. Itt ott vastag kő oszlopokra alkalmazott és hasonló anyagból készült miniatüre pavilonok állanak, melyeka nálunk szokásos galamb-duczokat helyettesitik.

E kertecské közepén egy pagoda áll, hasonló némileg a már készen levő másikhoz, csakhoz ez nem oly gazdag faragványokban, mint másik társa, melynek hátsó alapfalán haragos vörös és más ritkító színekben tündöklő istenség van festve. E pagoda tetején most zsindeleyez két szorgalmas és rendkívül türelmes japáni munkás, kiknek hátán ákom-bákom betűkkel van felírva, hogy mily mesternél dolgoznak. Ha elnevezték az embert gépnek, úgy ők ez elnevezést méltán megérdemelték. Soha egyformábban és kimértbben működő munkást nem láttam. A szeptet, az arra szánt három kalapácsütéssel oly egyformán verik be, a mi bámulatra méltó. S mivel szegeznek! nádszegekkel. Azt hinni sem akarám, míg meg nem mutatták az alól más munkával elfoglalt collegák. Az ő kezükben még a nádszeg is megáll a faszindelyben, és az egyforma három kalapácsütés, melyet a törékeny szeg eltüntetésére szántak, el is temeti azt egészen. Milyen kalapácsuk van! Nem egyéb ez, mint egy négyzetleges vasdarab, melyet egy nyél végére alkalmaztak. E csodás működést felülmúlja azon lehetetlen gyorsaság, melylyel ezt végezik. Órákig elnézhetné őket az ember.

Az alul dolgozó munkások nem kevésbbé ügyesek. Gyalupadot nem ismernek, elég nekik egy gerenda, melyen egy szalma, vagy más karika megy át.

A gereadára fektetik a meggyalulandó léczet vagy fát, megfeszítvén azt a szalma karikába és gyalulnak, de — hátra felé.

Az elég primitív szerszámmal oly szép széles s állású forgácsot hasítanak le a nyers fáról, hogy mind a német korona-örökös, s mind más magas látogató elviszik magukkal emléklül. Vésőik, jelző zsinóroik egészen mások, mint a milyent nálunk használnak, csak vas és rovatokall ellátott derék szögük olyan, mint a mienk. Midőn azon pont ra érnek, hogy famunkájuk a befejezéshez áll közel, ekkor a szívaesosal megnevesítik a fa felületét, és a befejező gyaluvonások után a legsimább munka készen áll. Oly gyönyörű fát dolgoznak fel az itt munkában lévő épületekhez, melyeket mi csak disz dobozok és effélékhez használnuk.

Rendkívül áthatatos és szorgalmas munkások; ha dolgoznak, nem látszanak gondolni a világgal csak a munkával. Midőn a német koronaherceg és tegnapelőtt ő felsége meglátogató őket, meglepő volt a japáni munkások közönye. Fel sem tekintettek munkájuktól. Ha azt mondták a munkásnak, hogy szögezzen, szögezzen; ha azt, hogy gyaluljon gyalult nélkül azonban, hogy gondolt volna azzal, a mit a magas látogatók munkája felől beszéltek.

A kertben folydogáló patakon egy igen csinos kis hid vezet keresztül, melyen ő Felsége haladt át először a japániak nem csekély örömeire, mit ezek ügyetlen hajlongások által adtak tudni a fejedelemnek.

A bekerített terület közepén tágas udvar terül el, melynek két oldalán két hosszas épület közeledik befelése felé. Ezek szerkezete szintén igen eredeti apróbb és nagyobb czellákra van felosztva, melyeket a válaszfalak különitenek el, melyek gyönyörű japáni papír kárpitokkal borítvák. E czellák előtt — szobáknak nem nevezhetem — tulajható fakertek képezik az ajtókat és ablakot egyaránt,

a keretekbe fehér igen ritka és e miatt majdnem lakaos papir van feszítve, mely azonban igen erős. E papir az üveget helyettesíti. Mondhatom, hogy a japánok papir és fából építenek csak; vasat nem láttam seholsem.

E két épületben bazárt rendeznek be a praktikus japániak, s abban japáni selymet és más csebecbecségeket fognak áruba bocsátani. A selymel részére Japánban készült dobozok szintén igen eredetiek ugyan, de nem állnak arányban az általam eddig tapasztalt izléssel és diszozs kiállítással. No de talán majd ezeket ingyen adják a selyem mellé. Ingyen pedig elég jók.

A kertben több bronz-szobor és emlékkő is van már felállítva. Erről és a majdan megnyitandó bazárról majd alkalmilag.

Meg kell még jegyezmem, hogy Comatz titkár ur Münchenbe utazott, Ivakura az Amerikából érkező japáni nagy követ elébe, ki már hosszabb idő óta utban van Bécs felé.

Külföldi hírek.

A „Times“ párisi levelezője szerint egy idő óta hírek szárnyalnak oly egyenetlenségről, mely kormány és a felsőbb hadi tanács közt keletkezett volna. Ezen hírek formá szerint megezőfoliatnak. A felsőbb tanács már 2 hó óta nem tartott ülést, s a legutóbbi ülésen csupán egy katonai egyenruhára vonatkozó kérdést tárgyalt, mely egyhangulag döntött el. A tanács egyik albizottmánya ülést tartott két különböző hadmérnök által előterjesztett erődtitési terv tárgyalása végett. E tervet illetőleg a vélemények megoszolván, azok a kormány beleeegyezésével az erődtitési bizottmányhoz utasítottak.

Az „Observer“ hiteles kútfőből állítja, hogy az általános választások, hogy ha csak előre nem látott események nem jönnek közbe, jövő tavasszal fognak tartatni. A parlament szokás szerint februárban egy rövid ülésszakra össze fog ülni. A költségvetés el fog intéztetni s erre a parlament szót fog osszlattatni, de husvét után lehetőleg jókor ujra összeülend.

Barcelonából a főkapitány a kormányának azt táviratozá, hogy Tomaseli ezredes megverte Miret és Nastarat csapatait, melyekkel volt Don Alfonso is, a publiai erdőben. 65 carlista öletett meg, s 18 fogatott el. Egy Barcelonából 9-ről kelt későbbi tudósítás szerint Tomaseli ezredes sikere nem volt oly jelentékeny, mint eleinte közölték. A megöltek száma nagyított volt.

Madridból 11-ről jelentik, hogy az összes árnyalatu ex-monarchisták általában elhatározták, hogy nem fognak részt venni a választásokban. A választások 10-én kezdődtek meg. Semminemű élénkség sem mutatkozott. A választásokban résztvevők kizárólag republikánusok lévén, 11-én hasonló apathia tanusított, de egyuttal még addig teljes nyugalom is uralkodott.

A „Russ. Inv.“ szerint a Kazalinszki-hadosztály 4 hét folytában 500 werstnyi utat tett meg, s e szerint april 24-én a Bukanszki hegyeknél a Dsiszaki hadosztállyal egyesülni fog. — A Kazalinszki előhad főnöke Constantinovics Miklós nagyherczeg.

Mint a „Times“-nak Berlinből 11-ről távirják, egy kis orosz előcsapat egy ezredes parancsnoksága alatt Kauffman tbk hadserege előtt haladván előre egy bokharai csapat által meglepetett s mint hiszik, körülzáratott. 3 orosz tiszt néhány emberrel a kirgizek által Orszk és Kazalinszk közt elfogatott.

Mint Szent-Pétervárról 14-ről jelentik, egy magán levél szerint a Kazalinszky hadosztály néhány napig Irikborgban pihent meg, s 72 órai időköz alatt egy erődöt épített az ut biztosítása végett. — Az erődöt néhány ágyuval látták el, mart. 25-kén a régi naptár szerint, az erődöt helyőrség szállotta meg.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 17-én.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztasanak előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **A Fröbelkert.** E hasznos és igazán házagot betöltő intézet, melyet sajnos, hogy eddig is nélkülözniünk kellett a közművelődés terén, ma már oda fejlődött — jutott, hogy nemsokára életbe léphet. Az erélyes igazgató választmány úgy látszik feladatául tűzte ki, hogy ez intézet létesítése körül a munkálatok a lehető leggyorsabban történjenek. Jelenleg, sűrűnek forognak a munkások még de remélhető, hogy hamarabb elkészül az, mint tervezve volt.

— **„Értesítés“** „A városi képviselői bizottság ujon alakulása ügyében, a helyi hatósági igazoló bizottmány, folyó május hó 19-én az az hétfőn délután 3 órakor a városi tanácsház közgyűlési termében nyilvános gyűlést tartand: mit ezennel köztudomásra hozok. — Kolozsvárt, maj. 16-kán 1873. Legidb. gr. Bethlen János bizottmányi elnök.

— **A walesi herczeg** annyira megszerette Berkes bandája által a magyar zenét, hogy meg is hívta őket Angliába. Berkesék el is fognak menni. „S félni lehet, — jegyzi meg egyik lapírsuak, — hogy czigányainkat nem annyira a herczegi csásbászavak, mint inkább ama kozmopolitikus közöny, mely a hazában a sőr- és német jodlerekhez varázsolja a szíveket, fogja előbb-utóbb kiűzni Angliába, hol a magyar nótának nagyobb kelete lesz, mint Magyarországon“.

— **A koresolya-egyletnek** f. hó 25-ére hirdott majálisát ugyanezen egylet rendező bizottsága egy nappal előbb, azaz május hó 24-én határozta megtartatni a sétatéri arenában. Kedvezőtlen idő esetére a majális megtartásának ujabb napja falragaszok által fog köztudomásra hozatni. — A rendező bizottság fölkéri mindazokat, a kik meghívóikat még meg nem kapták volna s a vigalomban részt venni szándékoznak, hogy Demjén László és Stein János urak könyvkereskedésében jelentkezni sziveskedjenek, hol is részükre a meghívók azonnal ki fognak állítatni.

† **Gr. Majláth Antal.** A „Pest. Lloyd“-nak bécsi távirata szerint az utolsó magyar delegatió elnöke, gr. Majláth Antal tegnapelőtt reggel Bécsben elhunyt. A hulla beszentelése holnap maj. 16-án lesz, mire az Harkányba szállítatik. A „P. L.“ necrologijában gr. Majláth Antal életének következő vázlatát találjuk: Gr. Majláth Antal fia volt gr. Majláth Józsefnek és Sennyei Antonia bárónőnek és 1801 feb. 22-én született. Kitűnő műveltséggel bírt, és az 1832—36-ki országgyűlésen a kormánypárt legjelesebb latin szónokának volt elismerve. A mellett az akkori szokás szerint átmént a tisztviselői pályán is és alig 30 éves korában az alkanczellárságig vitte Pálffy oldala mellett. Ez állásában sokat tett a bécsi korm. által hazánk ellen tervezett csapásoknak elhárítása és enyhlítésére, és történetünk e szomorú korszakában ő volt az egyedüli kormányférfi, ki népszerűségét fenn tudta tartani a nemzet általános gyűlöletének közepette. Azért, midőn a közvélemény haragja végre valóságos viharra nőtte ki magát, a József nádor határozott sürgetésére elmozdított Pálffy helyett gr. Majláth Antal nevezetett ki kanczellárra (1839-ben), 1844-ben azonban, mikor az ő-conservatívok kerekedtek felül, helyet kellett engednie Apponyi György grófnak, bár a szabadelvű párt bizalmatlanságának lecsillapítása végett még egy ideig ő viselte a kanczellári czimet. 1848—49-ben tagja volt azon országgyűlési küldöttségnek, mely Windischgrätzhez küldetett a békeföltételek iránt alkudozni. — A legujabb időben a magyar delegatió elnöke volt, és még két hét előtt, bár elgyengülve és betegben, lelkiismeretesen teljesítet tiszttét. Egész életén keresztül hű szerető fia volt hazájának. Béke és áldás emlékére!

— **A helybeli ev. ref. collegium** tanuló ifjusága ma reggel vonult ki nemzeti lobogókkal, zenével májálisozni a monostori erdőre. Ászóp derült regg, nem lévén az égen semmi komor felleg, kedélyes és sikerült mulatságot jósol a muzsafiaknak, kik Salamon János zenéje mellett még saját bandájukat is szervezték ez alkalomra.

— **A világhiállítás** műcsarnokát holnap C Felsége nyitja meg; az angol festészek művei közt legnagyobb feltűnést okoz az élénk színezetű vzfestmények.

— **A „dalkör“** vasárnap dalestélyét, mind élvadás műsorozatánál, mind azzal egybekötött tánczestélyénél fogva, ajánljuk ujong a közönség pártfogásába. A dalkör ez uttal egy új mulató helyiséget szentel felvidám s correct dallamával, a mulatságok színhelyévé s valószínű, hogy ez is, mint a Nemes-kertet közkedvességüvé teszi, bronyításul annak, hogy a dal hat, mindenkor, elenálhatatlanul.

— **Mindazok, kik a dalkör** f. évi. maj. hó 18-án a kül közepütozai Angol-királyné czimű mulató kertben megtartandó tánczozal egybekötött dalestélyére a leggondosabb figyelem daczára is meghívó jegyben nem részesültek volna, pedig arra ignyt tsrtanak, tisztelettel felkéretnek annak isvétele végett az előadás napjára Tauffer Adolf belmonostorutczai czukrászatábau jelentkezni d. e. 10 1 praig és d. u. 3—5-ig. Kolozsvárt 1873 május hó 16-án. Bergay A. József egyleti titkára

— **Daláraink a bécsi világhiállításán.** Valószínű, hogy a kolozsvári s a többi nevesesebb dalegyletek, az országos dalegyesületterve szerint a bécsi kiállításon rövid időre megjelennek egy néhány képviselő egyén személyben s ott dalra kelnek és pedig nem lehet kételni, sikerrel és szerenésével.

— **Csolnakból a vízbe.** Két fiatal hős csolnakázni ment csütörtökön az est homályában a sétatéri tóra. Azonban oly jelesen viselték magukat, hogy mindketten szépen a vízbe heppentek csolnakukból. A furdés kissé roszkor történt, mert csőfő hideg volt, hanem persze vigasztalták magukat gavalléraik, hogy ez még másokkal is megtörtént, kik nem jöttek májálisról.

— **Svájezi iak.** A sétatér elején egy csinos kis svájezi lak épült, mely mint értesültünk a kerész lakháza leendő. Örvendünk, ha igaz, mert a rég dűledező kertész fa lakház csak sértette roszkimzése által a sétálók szemét és már évekkal ez elő kívánatos lett volna lerontása.

— **Az angol trónörökös a Margit szigeten.** Ő fensége ma 12-én d. e. 11 órakor Budára ment a várpalotába, hol József főherczegét látogatta meg, ki félegy tájban a látogatást nejjével Clotilde főherczegnővel együtt viszonzotta. Egy órakor az egész társaság a „Ferdinánd Max“ nevű hajón a Margitszigetre ment, hol már 11 óra óta nagy számuközönség várakozott. Kiszálláskor a koronaherczeg Clotilde főherczegnőt vezette. A koronaherczeg sugár férhas alak sűrű szőke szakállal, nyájas szelid arozozal. — Egyszerű szürke felöltönyben volt. A főherczegnő a közönségnek igen nyájason köszöntgetett. Utánok József főherczeg jött honvéd altábornagyi egyenruhában Arthur herczeggel, egy üde arcú, magas termetű, szőke fiatal emberrel. A kíséretben volt még egy két magasabb rangu tiszt és a walesi herczeg utitársai, — magas alakok, az angol typus hű kinyomatai, — mind egyszerű polgári ruhában. — A csinos szigetet a társaság nem igen nézegette, hanem a lóvasuton azonnal a sziget oldalán levő ebédülőbe ment, hol 20 feritékű egyszerű asztal várakozott rája, melyen egy szép, nagy virágbokrétán kívül alig volt valami disztimény. Étkezés közben a magas vendégeket magyar czigányzene mulattatá. Az angol herczegek fél négykor vettek bucsut József főherczegtől s hazamentek.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szebent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti összes várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindig két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor. ponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyással: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 1-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza 1. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deészig 1. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számítatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mtfld egészbe számítatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásaiat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Arjegyzék. máj. hó 15-én tartott hetivásárról (alsó a. mő középár.) Tisztabuzs 7 ft. 80 kr. Elegybusz 5 ft. 36 kr. Rozs 4 ft. 50 kr. Arpa 2 ft. 96 kr. Zab 1 ft. 70 kr. Törökbusz 3 ft. 80 kr. Pityóka 2 ft. 70 kr. Marhabus fontja 25. Kolozsvárt, május hó 15-én 1873.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Máj. 16-ról. 1873 5% metaliques 66.90. nemzeti kölcsön 71.80. 1860-diki államkölcsön 96.75. Bankrészvénnyek 940.—. Hitelrészvénnyek 288.—. London 111.—. Ezüst 110.25. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.96.

Földtehermentesítési kötvénnyek: Magyar 76.—. Temesi 76.—. Erdélyi 75.—. Horv. Szlavan. —.—.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Nyiltér.

Sorsjáték (máj. 14.)

Nagy-Szeben **52, 66, 30, 43, 26.**

☞ Közlebbi húzások ☜
Temesvár, Bécs, Buda.

B o r z a

m. k. Lotto-irodájából.
Kaphatók 2 fnt 50 kros állam-sorsjegyek. — Húzás június 26.

Industrial-bank

Bécs, István tér 1. sz.

november 6-tól kezdve

pénztárjegyeket

bocsát ki

100, 500, 1000, 5000 forintos részletekben 5 %, 5 1/2 %, 6 %, 6 1/2 % kamattal

8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a magasabb kamattal élvezik.

A kamatok a felmondásnál mindjárt előre felvehetők, a tőke visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden fővárosára utalványozható.

Az igazgató-tanács

(Utánnymot nem díjaztatik)

URAK!

NŐK!

bár mely állásbeliek

egy — eddigi szokásaikat és teendőiket nem háborgató — jövedelmező melléklátogatást nyújthatnak.

Ajánlatok C. S. alatt válasz-bélyeggel ellátva a magyar központi irodahoz Pesten, Mária-utca 4. sz. a. érkeztesendők.

823 Nincs többé tyúkszem!

A hírneves berlini laborvosnő

KESZLER ERZSÉBET

által feltalált teljesen méregmentes, a tyúkszemet biztosan kiirtó tapaszok 1 doboza 1 ft 50 kr., postaküldéssel 1 ft 70 kr.-ért utánnymot mellett is kapható Pesten Mária-utca 4. sz.

a főraktárban.

Ismét eladók legkevesebb egy tucat megrendelésénél nagyobb engedményt nyújtanak.

Vasbitor Gyára
Zombory István urnak
Szegeden Kálvária-utca
Eredeti nagyjáték. — Os en de tati
Illustrált arjgyekék ingyen.

795

4-8

822

Disznó-sír és szalonna
mindenfélé, minőségű, legelősebb áron
Beimel és Herznél,
Pest, Holdvilág-utca 4.
Arjgyekék kívánhatók ingyen.

vidéki lakosoknak

különösen ügyvédek, üzletemberek, gazdák, alkalmazást keresőknek s. t. b.

Gyakran történik, hogy valakinek Budapesten bármilyen teendője van s azt elfoglaltatás, csekélység s más egyéb okok miatt személyesen el nem intézheti. Mindazoknak ajánljuk gyorsan, pontosan eljáró és felelősen megígért irodánkat, — mely a legnagyobb készséggel minden néven nevezendő, a becsületes-séggel megígért még legcsekélyebb ügyet is felelősség alatt magárai vállal és teljesít.

Hogy irodánk minden tekintetben megfelelhessen a t. cz. község igényeinek, gondoskodva van arról, hogy minden ügy szakember által végeztesék, miért is irodánkban jogtudósok, technikusok, kereskedelmi, gazdasági és ipari szakemberek alkalmaztatnak.

A legkisebb, ügyszólván értéknélküli megbízás ép oly pontossággal és gyorsasággal teljesítetik, mint a legnagyobb.

1. Egyszerű sürgetések, tudakozódások vagy beadványok eszközöléséért (ha ezek egy óránál több időt nem igényelnek), hatóságok, hitelintézetek, testületek, s más egyéneknek 1 ft.

2. Folyamodványok és más egyéb ügyiratok szerkesztése, franczia, angol, olasz stb. fordítások eszközölése, — rajzok készítése, másolatok vétele hasonló teendőért, ha azok egy fél óránál több munkát nem igényelnek, — 1 ft — nagyobb teendők előleges megállapodás szerint a lehető legmérsékeltébb díjért.

3. Bármily nemű cikkeknek megrendelése, bevásárlása, vagy továbbításáért 5 ft értékig 20 kr. — 5 ft-on felül az eljárásért minden ft után 2 kr. díj fizetendő.

4. Kölcsönök eszközöléséért (5 ft-on kezdve a legnagyobb összegek erejéig) 20 ft-ig 5 %, 20 ft-on felül 100 ft-ig 2 %, 100 ft-on felül összegektől 1 % az intézet eljárási díja.

5. Budapesten nem lakóknak, kik bármilyen alkalmazásra egyéneket keresnek, nem különben olyanoknak, kik alkalmazást keresnek az iroda közbenjárását felajánlja. Beíratási díj 1 ft. Illeték az évi fizetéstől 4 %.

Ezeket a t. cz. község tájékoztatója végett felemlítettük, — **Itt fel nem említett bármilyen a becsületes-séggel megígért teendőket az iroda szívesen elvállal és csekély eljárási díjért teljesít.**

Mindazok, kik kérdőleveleikre választ kívánnak, kéretnek 20 krt nem különben az eljárási díj legkisebb összegét, az 5-ik pontnál a beíratási díj mellékelni. Bérmentellen levelek el nem fogadhatók.

Az első magyar központi bizomáryi iroda

Buda-Pesten

Lipótváros, Mária-utca 4. szám.

811

Legnagyobb nyereségremény.

260 húzásra,

13 főnyeremény	300.000 forintos,
2 főnyeremény	280.000 forintos,
2 főnyeremény	250.000 forintos,
7 főnyeremény	220.000 forintos,
8 főnyeremény	200.000 forintos,
5 főnyeremény	150.000 forintos,
2 főnyeremény	110.000 forintos,

és még számos 100.000, 60.000, 50.000, 40.000, 30.000 forintos stb. nyereményre játszhatni

A. csoportú játéktársulatunkban

egy részletjeggyel 18 résztvevő közt 25 évnegyedes 7 fős részletfizetéssel.

E kedvelt csoportban meg van minden Ausztriában létező állam- és magánkölesön-sorsjegy, a melyek árkelet szerinti értéke teljes befizetés után készpénzzel fog a résztvevők közt felosztalni

Mindjárt az első

7 fős évnegyedes részlet fizetése után minden résztvevő járszik május, 15-én a magyar állam és június 1-én az 1864-ki sorsjegyek húzására.

A közelebbi húzásokra

ajánljuk játéktársulatunkat.

20 darab magyar 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 7, vagy havonként 6 fős részletfizetéssel, húzás május 15-én főnyeremény 100.000 ft.

20 drb. 1864-ki 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 10, havonként 8 részletfizetéssel.

20 drb. 1864-ki 50 fős sorsjegyre, negyedévenként 5, havonként 4 fős részletfizetéssel, húzás június 1-én, főnyeremény 250.000 ft.

20 darab Török sorsjegyre hávi 5 ft részlettel húzás június 1-én főnyeremény 300.000 ft. E csoportban mindjárt az első részletfizetése után 20 drb. sorsjegyre játszik a résztvevő, s nyeresé esetén a nyeresény húszadrészt azonnal készpénzzel kikapja. Minden részlet teljes befizetése után minden résztvevő egy eredeti sorsjegyet fog kapni.

Részletjegyekkel

egy sorsjegyre és tetszés szerint összeállított sorsjegy-csoportokra, a melyeknél résztvevő az első részlet befizetése után egyedül játszik minden nyereségre, szolgálunk havonkénti vagy negyedéves részletfizetés mellett a legutányosabb feltételek s a legelőnyösebb összeállítások szerint.

Az österr. Industrialbank

részlet-osztálya

ezelőtt

Fürst Ede

Bécs, István tér 2 szám

(Utánnymot nem díjaztatik)

Nyomatott Gáman János örököséinél Kolozsvárt.

Elmélkedő orvosok,

allopathák és homöopathák, az általa meggyógyultak naponta szaporodó bírálatára szert, a **lélegző** (torok és mell) és **emésztő** szervek (gyomor, máj, végbél, aranyér) valamint az **idegrendszer** (hypocondria, aszkor) betegségeiben, általában és különös **gyengeségi állapotban** (magkiömlés, tehetetlenség) a **Humboldt Sándor** indítványára behozott

dr. Sampson-féle **Coca-készítmények** (német gyógytári árszabály szerint üveges doboz számra 1 tallér) oly fenyves eredményeket eszközöltek, hogy minden hasonló betegségben szenvedőnek a legméltóbban ajánlhatók. Különös ismertetés dr. Sampson tanár „Szerecsen gyógyszerára” Mainzban, valamint bizományos gyógyszerértárai is (Főraktár Ausztriára nézve **Haubner Edénél** Bécsben, Magyarországra nézve **Török Józsefnél** Pesten, **Pecher J. E.**-nél Temesvárt, **Fürst Józsefnél** Prágában) tudományos értekezletet felőle ingyen és bérmentesen küld.

789

4-12

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artézi forrás — Porzellán és márvány kád-ugy kőfürdők zuhany készülékkel — nagyszerű kert — kitűnő lég — 200 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belső lapok — naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a Margitszigeti hév-víz kedvező eredménynyel használtatott:

Kősvény — az izületek, az izmok, a csontok és ideg hűvelyek idült csúzza, idegbetegségek és pedig a) csúz, kősvény, erőművi behatás, ólom mérgezés, hazmaz és diphtheria után fellépő hűdés, b) zsabák, c) göröcsös állapotok, d) méhszendi bajok, — görvélkör mirigy dagokkal és genyedelet — idült bőrbetegségek — csontbántalmak, angolkór, csontszú — izületi bajok — fekélyek és külsérteket követő elváltoások: fájdalmas hegek, merevség, hűdés — hűgykövek és vizelet nehézségek — méh és hüvely bántalmak, méh tömület, hózámi rendellenesség s. a. t.

Bérleteknél, úgy a fürdő és menetjegyeknek együttes váltásánál árelengés adatik.

A Szigeten lakók úgy a fürdő mint a menetjegyeknél előnyben részesülnek.

A fővárossal óránként kétszer gőzhajó közlekedés.

1873. nyári idény megnyitattik május 1-én.

Megrendeléseket lakásokra átvesz a Margitszigeti felügyelőség a Margitszigeten, utolsó posta Ó-Buda.

A Margitsziget igazgatósága.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

820

3-3

Árverési hirdetmény,

Ezennel közhírré teszi alóli igazgatóság, hogy a kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön-intézetnél elzálogosított s folyó évi ápril hó végéig lejárt, és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adni, és pedig az **I. osztályu tárgyak, n. m. ruhaneműk, háziesszközök, áruk stb. árverezése lesz**

folyó évi június hó 9-én.

A II. osztályu tárgyak, n. m. arany-, ezüst-neműk, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi június hó 16-án.

Az árverezések az intézet helyiségében mindig délután 3 órakor kezdődnek. Figyelmeztetés! A kiváltás vagy átírás végett beadott, de még ki nem fizetett s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alkalommal hasonlólag elárvereztetnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani vagy átírni, a már eladott tárgyakból a bejött többlet hasonlólag öt illeti.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni. Kolozsvárt, május 12-én 1873.

A hitelbank és zálogkölcsön-társulat igazgatósága.

A hírlapokban bármely könyvkereskedés által hirdetett könyvek, hangjegyek, általam gyorsan és azonnal kaphatók.

Demjén László

Legújabb hangjegyek.

Legújabb könyvek.

Legújabb hírlapok és képes könyvek minden kor számára. Ima- és ájtatásos könyvek, egyetemi és köznevelési, iskolai könyvek, népszerű költészet.

m. k. egyetemi könyvtár

Kolozsvárt.

Zongorák 300 fttől 450 fttig.
Pianinók 350 fttől 450 fttig.
Használt zongorák 80 fttől 180 fttig.
a legelősebb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

(620) 41-*